

CETERACH OFFICINARUM LAMK. ET DC.

(ontv. 16 april 1957)

De interessante vondst van deze varen aan een bruggetje bij Woerden, door Sipkes beschreven (Corr. bl. no. 3, p. 37), geeft mij aanleiding tot vermelding van het volgende.

Inderdaad is Ceterach in het Middell. Zeegebied algemeen en komt de soort b.v. ook veel in Joegoslavië voor. Dat het varentje echter bij ons niet winterhard zou zijn en "indien het reeds voor de koude februarimaand van dit jaar (= 1956) op de oostkant van het bruggetje gegroeid had, het zeker doodgevroren zou zijn geweest", is vermoedelijk in zijn algemeenheid niet waar.

Wij bezitten in hortus "de Wolf" (Haren (Gr.)) reeds gedurende bijna 20 jaar een exemplaar van deze soort, dat zich ondanks een aantal zeer koude winters uitstekend gehandhaafd heeft. En dat niet alleen, maar er zijn zelfs 2 nakomelingen op enige meters van de oorspronkelijke plaats en dus waarschijnlijk uit sporen ontstaan.

De planten staan aan een verticale rotsmuur van vrij grote steenblokken met weliswaar hier en daar holten ertussen, waarin een der exemplaren beschut staat, maar overigens toch zo dat in elk geval 2 van de 3 geen zeer dikke sneeuwbedekking krijgen. De muur is wel op het zuiden gericht, doch de groeiplaatsen zijn desondanks betrekkelijk geëxponeerd en niet speciaal tegen het oosten beschermd. In februari 1956 b.v. was met de hevige wind de standplaats al spoedig sneeuwvrij. De minimum-temperatuur, toen gemeten op het vliegveld Eelde, enkele kilometers van "de Wolf" verwijderd, bedroeg -23° C; en in het vorige decennium zijn er meer zeer koude winters geweest.

Bovendien, als de plant bij Woerden werkelijk uit een na febr. 1956 gekiemde spore ontstaan zou zijn, is het dan aan te nemen dat hij in de loop van dat jaar al een grootte van 5 cm zou hebben bereikt?

Ch. H. Andreas.